

Дункевич С. Г.,
кандидат філософських наук,
Кримський гуманітарний університет

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПОШУК АВТЕНТИЧНОСТІ ТА ЧИННИК МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ

Статтю присвячено розгляду специфіки танцювального туризму як чинника міжкультурного діалогу. Звернено увагу на розкриття такого мотиватора танцювального туризму, як пошук автентичності. Розкрито специфіку та чинники розвитку танцювального туризму.

Ключові слова: культура, туризм, танець, діалог.

Статья посвящена рассмотрению специфики танцевального туризма как фактора межкультурного диалога. Внимание уделено раскрытию такого мотиватора танцевального туризма, как поиск аутентичности. Раскрыто специфику и факторы развития танцевального туризма.

Ключевые слова: культура, туризм, танец, диалог.

The paper discusses specifics of dance tourism as a factor of cross-cultural dialogue. Attention is paid to the disclosure of such a motivator of dance tourism as search for authenticity. The specifics and factors of development of dance tourism are researched.

Key words: culture, tourism, dance, dialogue.

Під впливом культурних процесів сучасності (глобалізація, зростання масовості, комерціалізація) відбуваються зміни в усіх сферах культури. «Високе» мистецтво, зокрема хореографія вимушене шукати шляхи, що допоможуть посісти належне місце в наявній системі: використовувати культурні індустрії, вдаватися до послуг шоу-бізнесу, розробляти нові форми шляхом злиття з іншими, здавалось би, далекими від цього мистецтва сферами культури. Унаслідок цього з'являються нові танцювальні практики, які відповідають духовним, освітнім та інформаційним потребам сучасного суспільства.

З цього погляду привертає увагу виникнення і розвиток танцювального туризму як одного з напрямів культурного туризму і як однієї з найцікавіших форм дозвілля, що відіграє помітну роль у розширенні загальних і професійних знань, культурної ерудиції людини. З кожним роком усе більше людей вирушає за межі своєї країни для ознайомлення з танцювальними традиціями, способом життя, культурною спадщиною інших народів. У розширенні значущості культурного складника туризму виявляють зацікавленість і держави, що в умовах тенденції до нівелювання деяких рис національних культур, яка проявилась в процесі глобалізації, розглядають популяризацію своєї національної культури як важливе політичне завдання.

На сьогодні у вітчизняній науці явище танцювального туризму (його специфіка, форми, механізми і функції, мотиви учасників тощо) не стало предметом спеціального дослідження. У статті зроблено спробу заповнити цю прогалину.

Метою статті є аналіз специфіки танцювального туризму як феномену сучасної культури.

Культурний туризм поєднує в собі широкий спектр споживчої туристичної діяльності, що формує розуміння різних характеристик окремої дестинації. За визначенням російської дослідниці М. Сущинської, «культурний туризм – це переміщення індивідів за межі їхнього постійного місця проживання, мотивоване повністю або частково інтересом відвідування культурних пам'яток, серед них культурні події, музеї та історичні місця, художні галереї, музичні і драматичні театри, концертні майданчики й місця традиційних розваг місцевого населення, що відображають історичну спадщину, сучасну художню творчість і різновиди виконавського мистецтва, традиційні цінності, види діяльності й повсякденний стиль життя резидентів, з метою одержання нової інформації, досвіду і враження для задоволення їхніх культурних потреб» [1]. Одним із напрямів сучасних культурних туристичних практик сьогодні є танцювальний туризм, головна прикметна риса якого полягає в тому, що місця відвідування (а їх, як правило, декілька) обов'язково прив'язані до танцювальних подій чи шкіл танців. Цей інтерес пояснюють тим, що в культурі багатьох народів і діаспор (Ірландія, Куба, Аргентина, Іспанія) танець є засобом етнічної й національної ідентифікації. Як елемент невідчутної на дотик культурної спадщини, який увібрав у себе ритуали, традиції й цінності певного народу, танець має цінність культурної ідентичності, а отже, і цінність для туриста.

Саме в пошуку автентичності (достовірності передавання, зразка), на думку деяких західних дослідників, полягає популярність культурного (зокрема, й танцювального) туризму в сучасному глобалізованому світі. Так, американський дослідник Д. МакКаннел [2] стверджує, що в західному суспільстві головною мотивацією подорожей є прагнення до автентичності, яке реалізують шляхом відвідування «простих» місць і людей, ознайомлення з «традиційними» способами життя.

Проте історичний та об'єктно-орієнтований підходи МакКаннела зазнають критики. Китайський соціолог Н. Ванг стверджує, що, зазвичай, «автентичність» сприймають стосовно «походження в часі». Це може означати, що подальші зміни, креативність, трансформація і нові атрибути (що можемо спостерігати в танці) не є справжніми за походженням. У зв'язку з цим Ванг формулює концепцію «емпіричної автентичності», адже туризм містить у собі й емоційне задоволення, почуття та особистий досвід. З огляду на цю концепцію танець є найкращим способом прояву «емпіричної автентичності» та участі в ній [3].

Вартий уваги досвід туристів під час танцю, а також діалектичні відношення між досвідом танцюристів і туриста, який бере участь у танці. Так, американський дослідник І. Даніель у статті про етнохореографічну роботу на Кубі та Гаїті [4] зауважує про здатність танцю трансформувати «світ» туриста, давати можливість тимчасово «відійти від щоденних турбот». Споглядаючи танець або танцюючи, туристи одержують доступ до магічного світу лімінальності, який живить духовно й естетично. Саме під час танцю відкриваються двері в лімінальний світ, де відбувається своєрідна релаксація – звільнення від напруження і занурення в стан захвату.

Попри те, що танцювальні виступи до певної міри стали «товаром» (як і деякі інші культурні й художні форми та продукти), І. Даніель стверджує, що танцювальне

дійство залишається для туристів «автентичним» і творчим. Важливими елементами тут є не лише характеристика танцю як емоційної та експресивної поведінки, але й певна політико-економічна ситуація туристичного оточення. Автентичність має переважну силу тоді, коли людина перебуває під впливом танцю настільки, що відчуває гармонійне єднання «реального» світу і свого «реального» «я» [4].

Отже, фокусом танцювального туризму є не турист або танцюристи, а стосунки між ними: досвід танцюристів і туристів, значення танцю для кожного з них, взаємини танцюристів з публікою, педагогів з туристами під час танцю, а також зв'язки їхніх культур.

Танець можна розглядати як туристичний продукт, адже його вважають традиційним і унікальним виразником народної культури, він допомагає розслабитися й одержати задоволення або (за активної участі туристів) навіть набути нових навичок. В англійській літературі для позначення цього мотиву використовують термін «experience», що підкреслює емпіричну основу забезпечення потреб туристів: формування вражень і переконань шляхом безпосереднього контакту з культурними об'єктами (продуктами чи процесами), а також акцентує увагу на чуттєвій та емоційній формах пізнання культури. Однак унікальна властивість танцю в туризмі – це можливість долучитися до місцевої культури, узяти в ній участь (навіть швидкоплинну), що дає можливість вважати танцювальний туризм засобом міжкультурної комунікації.

В індустрії туризму танець став розважальним виступом, орієнтованим на туристів. У танцювальних колективах помітною є тенденція підлаштовуватися до вимог туристів, оскільки шоу неможливе без зв'язку між акторами та публікою. Саме тому «поставлений» танцювальний виступ, особливо традиційний і народний, ніколи не є «оригінальним», його адаптують під публіку, унаслідок чого він набуває нового призначення, функцій і цінності. Набути досвіду з більшою автентичністю допомагає туристам безпосередня танцювальна практика в середовищі народу-резидента.

Відповідно, крім пошуку автентичного, серед основних мотивів «танцювальних» туристів можна виокремити такі:

- одержати нові враження і новий досвід;
- відпочити (релаксація, побутовий ескапізм);
- здобути нові знання.

Крім того, поїздки деяких туристів зумовлені їхньою професійною діяльністю.

Танцювальний туризм поділяють на види залежно від ролі туриста в подорожі:

- «турист-глядач» (подорож у нову дестинацію і відвідування танцювальних виступів, а також танцювальних культурних подій);
- «турист-учасник» (участь професійних танцюристів у танцювальній події, у гастрольних, гостьових виступах, у міжнародних фестивалях і конкурсах);
- «турист-учень» (подорож з метою навчання певного стилю танців або підвищення рівня майстерності).

Часто ролі туристів можуть суміщатися, наприклад, за умови відвідання танцювальних фестивалів та одночасної участі в них.

Танцювальний тур, окрім «традиційних» компонентів (транспорт, проживання, харчування, супровід гίδα-перекладача, екскурсійна програма), передбачає відвідування

танцювальних подій – концертів або виступів знаменитих професіоналів, шоу, фестивалів і/або участь у них, а також уроки танців. Для закріплення вивченого й більшої практики до програми туру може входити й відвідування майстер-класів і танцювальних вечорів. Зростання популярності цього виду туризму пояснюють унікальним поєднанням розважальної, культурної та екскурсійної програм, ознайомленням через танець з культурою, традиціями і звичаями відвідуваних місць.

Крім того, останнім часом поширюються так звані «танцювальні круїзи». Їх пропонують провідні круїзні компанії, такі як Royal Caribbean і Norwegian Cruise Lines, переважно в Карибському басейні. Танцювальні круїзи поєднують уроки танців і розважальну програму на борту судна, екскурсії в портах зупинки лайнерів.

Географія танцювального туру може охоплювати різні континенти або ж «локалізуватися» в межах одного регіону. Туристи-учні вважають за краще навчатися певного напрямку танцю на його батьківщині. Так, учити і танцювати сальсу їдуть на Кубу, фламенко – в Іспанію, танго – в Аргентину, а ірландські сольні танці – в Ірландію. Серед тих, хто мріє танцювати румбу, мамбо, бачату, мерензі, ча-ча-ча та ін., популярні Латинська Америка і країни Карибського басейну (південь США, Мексика, Гондурас, Ямайка тощо). На Ібіцу їдуть прихильники клубних танців, R'n'B, хіп-хоп.

Серед танцювальних фестивалів найбільш відомими є Віденський Оперний бал в Австрії, Міжнародний фестиваль сучасного танцю Open Look, Канадський танцювальний фестиваль Wendake і деякі інші. Віденський Оперний бал – найбільш яскрава подія з 200 заходів щорічного бального сезону, що розпочинається в Австрії 11 листопада. Бали в палацах австрійської столиці проводили ще за часів Середньовіччя. У наші дні на бал з'являється весь вищий світ Австрії. Жінки вдягають довгі бальні сукні, чоловіки – фрак, а зал для глядачів і сцена Опери на одну ніч стають танцювальним майданчиком. Бал відкривають молоді пари дебютантів, які виконують полонез. Історія Віденського балу налічує понад 120 років, подія не втрачає своєї актуальності й сьогодні [5]. Міжнародний фестиваль сучасного танцю Open Look традиційно триває шість днів, упродовж яких провідні педагоги США, Великобританії, Італії, Швейцарії, Нідерландів та Ізраїлю проводять 100 майстер-класів за різними напрямками, ставлять спектаклі, пропонують різні проекти (наприклад, танцювальні фільми в будинку кіно або ознайомлення з провідними хореографічними вишами і презентації студентських робіт). Канадський танцювальний фестиваль Wendake проходить у Квебеку і сягає корінням священних танців місцевого індіанського племені гуронів. Туристи і місцеві жителі називають цей фестиваль «Танцем дружби». Учасники оспівують славу гуронів, дякують Матері-природі за щедрий урожай, проводять святкування тринадцятого місяця, танцюють і водять танок [5].

Не менш популярним є і міжнародний фестиваль Dance World Cup, започаткований 1972 р. На сьогодні в цьому найбільшому світовому танцювальному форумі беруть участь 28 країн: Великобританія, Канада, Австралія, Японія, ЮАР, Мексика, Нігерія, Китай, Казахстан, Малайзія, Туреччина, Австрія, Бельгія, Чехія, Франція, Німеччина, Італія, Північна Ірландія, Україна, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Росія, Швейцарія, Білорусія, Молдова. Захід проходить щороку, у 2015 р. чемпіонат проходитиме в Києві.

У Криму активно розвивається танцювальний напрям подієвого туризму. Щороку півострів приймає сотні учасників різних фестивалів, чемпіонатів, змагань та інших заходів, багато з них мають міжнародний статус. Так, Всеукраїнська громадська організація «Асоціації сучасного та естрадного танцю України» і ТОВ ArtUkraine щороку проводять у Ялті масштабні заходи: IDF ranking competition – European Cup (рейтингова подія Міжнародної танцювальної федерації – Кубок Європи), Міжнародний фестиваль вуличного танцю Funky Style Stars і Чемпіонат України із сучасних танців. Переможців цих заходів визнають найсильнішими танцюристами України. Увагу прихильників екзотичних танців привертають у Криму фестивалі східного танцю («Сонячна долина Сходу», «Битт тамам» «Вітрила надій»), сальси (Salsa Yalta Fest, Кримський сальса-форум), фламенко (Noches del Sur) та інших напрямів [6].

Крім того, на півострові організують різні змагання. Деякі з них розраховані тільки на дітей, інші – лише на дорослих, ще інші не передбачають вікових обмежень. Серед цікавих і яскравих подій можна назвати фестивалі брейк-дансу «Битва року» і Yalta Summer Jam, Кубок України зі стрип-дансу і танцювальний турнір Black Sea Cup, всеукраїнські змагання зі спортивних танців «Євпаторійський бриз» та «Морська феєрія, Кубок «Артека», класифіковані змагання зі спортивних танців Tavria Open і багато інших. Ще одним цікавим заходом є фестиваль «Танцювальний трофей», де учасники виступають у таких напрямках, як бальні, східні, народні танці, степ, танго, сальса тощо [6].

Ексклюзивною кримською подією можна назвати Фестиваль вільного танцю «Біла мавпа». Цей проект об'єднує як професіоналів, так і аматорів. Упродовж кількох днів у межах заходу проходять конкурсні виступи, майстер-класи і семінари, працюють творчі лабораторії [6].

Варто також зазначити, що в Криму активно реалізують практику танцювальних таборів, більшість з яких організують на березі Чорного моря (Керч, Євпаторія, Ялта). Наприклад, щороку на півострові проводять зимовий Winter Workshop (із сучасних танців), літні Totem Dance School, Black O! Range Dance Camp і ASTI Dance Camp, танцювальну резиденцію ДК-More! та інші. У цих таборах зазвичай організують майстер-класи, тренінги, семінари і різні розважальні програми [6].

Найбільшим музично-танцювальним проектом Криму є «KaZантип» («Республіка Z»). Проект «KaZантип» розпочато 1993 р. у курортному місті Щолкіне Ленінського району, тоді він привернув увагу лише кількох сотень учасників, у 2001 р. місцем його проведення стало село Поповка Сакського району. На сьогодні «KaZантип» є мегапроектом, розрахованим на прихильників клубної танцювальної музики. Організатори запрошують кращих діджеїв країн СНД і Заходу, намагаючись забезпечити певну жанрову різноманітність з урахуванням актуальних тенденцій у розвитку електронної та клубної музики. Окрім величезної дискотеки openair, учасників проекту приваблює можливість купатися в морі, загорати, відвідувати різні розважальні заклади, а також займатися специфічними видами спорту (серфінг, кайт-серфінг, пляжні ігри з м'ячем). На сьогодні «KaZантип» набув, по суті, міжнародного статусу, привертаючи увагу туристів з різних куточків планети і сприяючи цим міжкультурному діалогу (часто «специфічними» способами).

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПОШУК АВТЕНТИЧНОСТІ ТА ЧИННИК МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ

Отже, танцювальний туризм як один із напрямів культурного туризму виконує низку важливих соціально-культурних функцій: має позитивний культурний, соціальний і часто економічний вплив на розвиток дестинації, сприяє встановленню її позитивного іміджу і збереженню культурної спадщини; є важливим компонентом міжкультурної комунікації; позначається на розвитку культури і туризму загалом. З огляду на природні та культурні особливості півострова (багата історія, численні культурні об'єкти, велика кількість власне танцювальних подій) Крим має значний потенціал для подальшого розвитку танцювального туризму.

Література:

1. Сущинская М. Д. *Культурный туризм : учеб. пособ.* / М. Д. Сущинская. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2010. – 128 с. 2. MacCannell. D. *The tourist: A new theory of leisure class* / D. MacCannell – New York : Schocken, 1976. 3. Wang N. *Rethinking authenticity in tourism experience* / Ning Wang // *Annals of tourism Research*. – 1999. – 26 (2). – P. 349–370. 4. Daniel Y. *Tourism dance performances: authenticity and creativity* / Y. Daniel // *Annals of Tourism Research*. – 1996. – 23 (4). – P. 780–797. 5. *Танцевальные фестивали [Электронный ресурс]* // *Todes: Школа-студия балета А. Духовой*. – Режим доступа: <http://mir-todes.ru/articles/tantsuyte-na-zdorove/tantsevalnye-festivali/> 6. *Танцевальные фестивали и лагеря [Электронный ресурс]* // *Официальный туристический портал Крыма «Крым в миниатюре»*. – Режим доступа: <http://tourism.crimea.ua/rest-in-crimea/recreational-activities/tourism-events/item/5588-tantsevalnye-festivali-i-lagerya>